

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกของเกษตรกร บ้านหนองแอก ตำบลหนองหม้อ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้ที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกของเกษตรกร ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ครูโรงเรียนที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนชาวนาบ้านหนองแอก จำนวน 30 ครูโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการเรียนรู้ที่เริ่มจากปัญหาการใช้ปัจจัยการผลิตที่มากเกินไป ความจำเป็นก่อให้เกิดผลกระทบทั้งเรื่องของต้นทุนการผลิต สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม กระทั่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐจัดตั้งโรงเรียนชาวนาบ้านหนองแอกขึ้นเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีผสมผสานหรือ IPM เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความรู้ของเกษตรกรซึ่งนำไปสู่การปรับลดการใช้สารเคมี ก่อให้เกิดการขยายผลในเรื่องของกิจกรรมอีกมากมาย เช่น กลุ่มฝึกปลอดสารพิษ และ กลุ่มปฎิบัติชีวภาพอัดเม็ด

การจัดการความรู้ของเกษตรกรบ้านหนองแอกมีลักษณะเด่นคือ การเรียนรู้ที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับซึ่งเป็นความรู้ใหม่ผนวกรวมเข้ากับความรู้ดั้งเดิมของชุมชน เพื่อนำมาแก้ปัญหาด้านการเกษตรของตนเองภายใต้บริบทของสังคมการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารุ่นต่อไป ควรมีการศึกษาถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ของเกษตรกรประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการทำงานด้านพัฒนาเกษตรกรมยิ่งขึ้นต่อไป

อุทัยวรรณ ภูเทศ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์